

7/9252
6K:18

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
Kuzeydoğu Akdeniz Genel Müdür Yardımcılığı

Sayı : KDGY-II-38909
Konu : Soru önergesi

19 Mart 2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 12.10.2012 tarih ve B.02.0.004/1366 sayılı yazıları.

Manisa Milletvekili Sayın Erkan Akçay'ın, Sayın Başbakanımız tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını talep ettiği 7/9252 esas numaralı soru önergesinin yanıtı ilişikte takdim edilmiştir.

Saygılarımla arz ederim.

Ahmet DAVUTOĞLU
Dışişleri Bakanı

Ek:1

DAĞITIM:

(Gereği)

-Başbakan Yardımcılığı

(Başbakan Yardımcısı Sayın Bekir Bozdağ)

(Bigi)

-TBMM Başkanlığına

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

(B.02.0.004/1366 sayılı yazının ekidir)

MANİSA MİLLETVEKİLİ SAYIN ERKAN AKÇAY'IN
7/9252 SAYILI SORU ÖNDERGESİ

SORULAR

“22/8/2011 tarih ve 651 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 5737 sayılı Vakıflar Kanunu’na eklenen Geçici Madde 11 ile Azınlık Cemaat Vakıflarının 1936’da beyan ettikleri tüm taşınmazların, özel mülkiyete konu olanlar dahil iadesi yasalaşmıştır. Türkiye gayrimüslim cemaat vakıflarının malları iade ederken Yunanistan, Bulgaristan, Girit ve Kıbrıs’ta kalan Osmanlı dönemi vakıfları konusunda karşılıklılık prensibi çalıştırmamıştır. 22/6/1965 tarih ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanunun 1 nci maddesine İslam Dininin inançları, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek üzere; Başbakanlığa bağlı Diyanet İşleri Başkanlığı kurulmuştur. Dolayısıyla 633 sayılı kanunun 1 nci maddesine göre Diyanet İşleri Başkanı İslam dinine ve alemine hizmet etmekle görevli iken aynı kanunun 7nci maddesine göre uluslar arası antlaşmalar çerçevesinde yurt dışındaki soydaşlarımızın din hizmetlerini yürütmekten sorumludur.

Yunanistan, Anayasası’nın 3 üncü maddesiyle merkezi İstanbul’da bulunan Patrikhane’ye ebediyen bağlı olduğunu resmen ilan etmektedir. Ayrıca, Kuzey Yunanistan (Güney Makedonya, Selanik, Kavala, Batı Trakya), Girit ve Onikiada Bölgesi, ruhani bakımdan Patrikhane’ye bağlıdır. Patrikhane’nin birinci yüzü ile Lozan mutabakatına dayalı bir Türk Kurumu iken Yunanistan Anayasası güvencesi altında Yunan kurumu niteliği taşımaktadır.

1- Kavala’daki Türk Camii’nin Aya Nikola Kilisesine dönüştürüldüğü doğru mudur?

2-Yaklaşık 2 bin soydaşımızın yaşadığı İstanköy’deki Türk Defterdar Camisi’nin alışveriş merkezi yapıldığı, avlusunun kahvehane olarak kullanıldığı ve İstanköy’de soydaşlarımızın ibadet edebilecekleri tek bir caminin bile olmadığı doğru mudur?

3-Yaklaşık 3 bin soydaşımızın yaşadığı Rodos’ta Türk okulunun olmadığı ve mevcut 12 camiden sadece İbrahim Paşa Camisi’nin Bayram ve Cuma namazları ile sınırlı olarak ibadete açık olduğu, Cami müezzininin minareden ezan okumasına müsaade edilmediği, müezzinin ezanı ancak cami avlusundan okuyabildiği yönündeki iddialar doğru mudur?

4-Patrik Bartholomeos’un metropolitleri dinimize, İslam dinine açık bir şekilde saygısızlık yaparken, müteakabiliyet kapsamında, Yunanistan’da yaşayan soydaşlarımızın ibadet haklarının gasp edilmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

5-Patrikhane Meclisi olan Sen Sinod’a girmek için Türk vatandaşı olma zorunluluğu şartı vardır. Ancak AKP döneminde ilk kez altı yabancı metropolitin Sen Sinod’a atanmasına izin verilmiştir. Bunlar ABD, İngiltere ve Girit Başpiskoposları ile Rodos, Finlandiya ve Yeni Zelanda Metropolitleridir. Bunlardan ikisi Yunanistan vatandaşıdır. Patrikhane Meclisine yabancı ülke vatandaşlarının atanmasıyla bu ülkelerin hükümetlerinin, Patrikhanenin istekleri doğrultusunda Türk hükümetlerine baskı yapma hakkını kendilerinde göreceği yönündeki eleştiriyeye katılıyor musunuz?

6-Patrikhane Meclisi olan Sen Sinod’a atanan bu yabancılardan ikisi Patrikhane tarafından İznik ve Bursa Metropolitleri olarak atanmıştır. Oysa Lozan Antlaşması ile İstanbul dışında tüm Rumlar mübadeleye tabi tutulmuşlar ve tüm dini örgütleri lağvedilmiştir. Bu ödün ile Lozan

Antlaşmasına aykırı olarak uluslararası planda, Patrikhane'nin Türkiye içinde Metropolitlerinin olduğu kabul edilmiş olmuyor mu?

7-Bu uygulama ile Lozan'a aykırı bir şekilde Rum göçmen ailelerinin geri getirilmesinin yol açıldığı doğru mudur?

8-Bursa'da "olmayan Rum cemaati" için atanan Metropolit Elpidophoros Lambriniadis'in, Bizans dönemi Bursa haritası ile Yunanca ve İngilizce broşür bastırarak dağıttı yönündeki iddialar doğru mudur?

9-Eğer doğruysa bu konuda herhangi bir işlem yapılmış mıdır?"

CEVAPLAR

Yunanistan'la 1923 yılında imzalanan Nüfus Mübadelesi Anlaşması neticesinde, Kavala'daki Türk nüfusun tamamı Anadolu'ya göç etmiştir. İbadethaneler dahil tüm gayrimenkul haklarından karşılıklı olarak feragat edilmiştir. Bu nüfus hareketinin sonucunda, bu bölgeye yerleştirilen Rum Ortodoks nüfusun ibadet ihtiyaçları için, başka bölgelerde de olduğu gibi Kavala'da bulunan İbrahim Paşa Camii Agios Nikolaos Kilisesi halini almıştır.

İstanköy'deki Defterdar Camii, Cuma günleri soydaşlarımızın ibadetine açık olup, alt kısmındaki dükkanlar, yönetimine Yunan makamlarınca atama yapılan Evkaf İdaresi tarafından camiye gelir getirmesi amacıyla kiraya verilmiştir. Diğer yandan, İstanköy'deki Germe Camii her gün beş vakit ibadete açık durumdadır.

1972 yılında, Rodos'ta Türkçe eğitim veren tek okul olan Süleymaniye Okulu'nun ismi Rodos 13. Şehir İlkokulu olarak değiştirilerek, Türkçe eğitim tamamen yasaklanmıştır.

Diğer yandan, Rodos'taki İbrahim Paşa Camii soydaşlarımızın ibadet ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ibadete açık olup, Süleymaniye Camii ise sadece bayram namazlarında ibadete açılmaktadır. İbrahim Paşa Camii'nin minaresinden ezan okunmasına Yunan makamları tarafından müsaade edilmemektedir.

1923 yılında Lozan Barış Andlaşması imzalandığında İtalyan yönetimi altında bulunan Rodos ve İstanköy'de bulunan Türk Azınlık, adaların egemenliğinin Yunanistan'a geçmesi sonrasında, azınlık haklarından mahrum bırakılmıştır. Bu bağlamda, Rodos ve İstanköy'de yaşayan soydaşlarımızın; vakıfların yönetimi, Müftülük makamı, dini vecibelerini yerine getirme, Türkçe ve din eğitimi alanlarında sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Söz konusu sorunların giderilmesi yönündeki talep ve beklentilerimiz Yunan makamları nezdinde ve ilgili uluslararası platformlarda dile getirilmektedir. Nitekim son bir yıl zarfında AKPM üyesi Andreas Gross tarafından Rodos ve İstanköy hakkında hazırlanmış olan rapor 9 Mart 2012 tarihinde AKPM'de kabul edilmiş; İslam İşbirliği Teşkilatı Parlamento Birliği'nin 30-31 Ocak 2012 tarihlerinde Endonezya'da düzenlenen toplantısı, 15-17 Kasım 2012 tarihlerinde Cibuti'de düzenlenen İslam İşbirliği Teşkilatı 39. Dışişleri Bakanları Konseyi toplantısı ve 2-7 Şubat 2013 tarihlerinde Kahire'de düzenlenen İslam İşbirliği Teşkilatı 12. Zirve Toplantısı'nda soydaşlarımızın durumuna dikkat çeken karar ve yazımlar kabul edilmiştir.

Ülkemizin Azınlık hakkındaki yapıcı tutumu, farklı inaçta vatandaşlarımızın ihtiyaç ve beklentilerinin karşılanması amacına yöneliktir. Vatandaşlarımızın koşullarının iyileştirilmesinin, başka ülkelerle aramızda “karşılıklılık” konusu haline getirilmesi mümkün değildir. Tarafımızca her alanda olduğu gibi Azınlık hakları alanında da atılan olumlu adımların, Yunanistan tarafından da emsal alınması temennimizdir. Diğer yandan, Yunanistan’daki soydaşlarımızın Lozan Andlaşması çerçevesindeki haklarının savunulması için gereken çaba gösterilmekte; konu Yunan tarafıyla ikili temaslarda ve ilgili uluslararası platformlarda sürekli olarak dile getirilmektedir. Patrikhane yetkililerinin dinimize karşı saygısızlık yapması ise söz konusu değildir.

Fener Rum Ortodoks Patrikhanesi, Devletimizin laik ve demokratik yapısının güvencesi altında, dini işlemlerini yerine getirmektedir. Heybeliada Ruhban Okulu’nun, Anayasamız hükümleri uyarınca 1971 yılından bu yana kapalı olması, ülkemizde Rum Ortodoks din adamlarının yetişmesi bakımından sorun yaratmaktadır. Bu itibarla, Patrikhane’nin işlevinin sürdürülmesi bakımından, istisnai bir uygulamayla 2004 yılında itibaren 6 yabancı uyruklu rahibin Sen Sinod’da yer almasına izin verilmiştir.

Lozan Barış Andlaşması’nda Patrikhane’nin statüsüyle ilgili herhangi bir hukuki düzenlemeye gidilmemiştir. Bir başka deyişle, Andlaşma’nın hiçbir maddesinde Fener Rum Patrikhanesi bir kurum olarak yer almamış ve bunun sonucu olarak da akit devletler bu kurumla ilgili bir taahhüt altına girmemişlerdir. Patrikhanenin metropolit belirlemesi uygulaması, Ortodoksluk geleneği çerçevesinde yürütölmekte olup, dini inançlara saygı temelinde karşılanmaktadır.

Patrikhanenin varolan metropolitlik ünvanları yeni bir uygulama olmayıp, tarih süresince devam edegelen, ancak halihazırda büyük çoğunluğu itibarıyla aktif olarak görevini yerine getirebilecek bir cemaate sahip bulunmadığı için uygulaması olmayan ünvanlardır. Söz konusu ünvanların varolması, Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan ve 1923 tarihli Nüfus Mübadelesi anlaşması hükümlerine hanel getirmemektedir.

Fener Rum Ortodoks Patrikhanesi tarafından Metropolit Elpidophoros Lambriniadis’in atanma töreni vesilesiyle, Bizans dönemi Bursa haritasının yer aldığı bir broşür bastırılmıştır. Bu haritaya, esasen zaman zaman yabancı araştırmacılar ve bilim adamları tarafından ülkemizle ilgili araştırmalar çerçevesinde, Bizans döneminde Anadolu’nun eyalet/idare sistemi hakkında yapılan bilimsel çalışmalar çerçevesinde hazırlanan, dönemin siyasi/coğrafi durumunu gösteren haritalardan daha öteye geçen bir anlam yüklemek doğru değildir. Diğer yandan, birçok Türk ve yabancı araştırmacı tarafından da yine bilimsel çalışma mahiyetinde olmak üzere, Osmanlı dönemiyle ilgili Yunanistan/Balkanlar ve benzeri bölgeler için haritalar yayınlanabilmektedir.